

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

روان‌درمانی فردی، با رویکردهایی مانند تحلیلی، شناختی، رفتاری، شناختی-رفتاری، حمایتی و

هیپنوتراپی، توسط روان‌پزشک، به ازای هر جلسه‌ی بیش از ۳۰ دقیقه (عمل مستقل)

به سفارش:

اداره استانداردسازی و تدوین راهنماهای بالینی

دفتر ارزیابی فن آوری، استانداردسازی و تعرفه سلامت

مرداد ماه ۱۳۹۵

تالیف کنندگان به ترتیب حروف الفبا:

دکتر همایون امینی (روان‌پزشک-استاد دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران-عضو هیئت‌ممتحنه‌ی دانش‌نامه‌ی تخصصی رشته روان‌پزشکی)
دکتر سامان توکلی (روان‌پزشک-دبیر انجمن علمی روان‌پزشکان ایران)
دکتر احمد جلیلی (روان‌پزشک-رئیس انجمن علمی روان‌پزشکان ایران)
دکتر امیر شعبانی (روان‌پزشک-استاد دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران-عضو هیئت‌ممتحنه‌ی دانش‌نامه‌ی تخصصی روان‌پزشکی)
دکتر عالیا شکیبی (روان‌پزشک-استادیار دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران)
دکتر مجید صادقی (روان‌پزشک-استاد دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران-عضو هیئت‌مدیره انجمن علمی روان‌پزشکان ایران)
دکتر فرید فدایی (روان‌پزشک-دانشیار و مدیر گروه روان‌پزشکی دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی)
دکتر احمد علی نوربالا (روان‌پزشک-استاد دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران-دبیر هیئت‌ممتحنه‌ی دانش‌نامه‌ی تخصصی روان‌پزشکی)

ناظران ستاد وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

دکتر علیرضا اولیایی منش، دکتر مجید داوری، دکتر آرمان زندی، دکتر آرمین شیروانی، مجید حسن قمی، دکتر عطیه صباغیان پی‌رو،

دکتر مریم خیری، دکتر بیتا لشکری، مرتضی سلمان ماهینی

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

الف) عنوان دقیق خدمت مورد بررسی (فارسی و لاتین):

روان‌درمانی فردی، با روی‌کردهایی مانند تحلیلی، شناختی، رفتاری، شناختی- رفتاری، حمایتی و هیپنوتراپی، توسط روان‌پزشک، به ازای هر جلسه‌ی بیش از ۳۰ دقیقه (عمل مستقل)

* در متن کتاب در نگارش کد ۹۰۰۰۵۰ و ۹۰۰۰۵۱ اشتباهی رخ داده است. کد ۹۰۰۰۵۰ روان‌درمانی ۳۰ دقیقه‌ای است و

کد ۹۰۰۰۵۱ روان‌درمانی بیش از ۳۰ دقیقه.

کتاب ارزش نسبی خدمات سلامت. ویراست ۱۳۹۴			
ارزش نسبی	شرح کد	کد ملی	
۱۳	روان‌درمانی فردی، با روی‌کردهایی مانند تحلیلی، شناختی، رفتاری، شناختی- رفتاری، حمایتی و هیپنوتراپی، توسط روان‌پزشک، به ازای هر جلسه‌ی بیش از ۳۰ دقیقه (عمل مستقل)	۹۰۰۰۵۱	#

ب) تعریف و تشریح خدمت مورد بررسی :

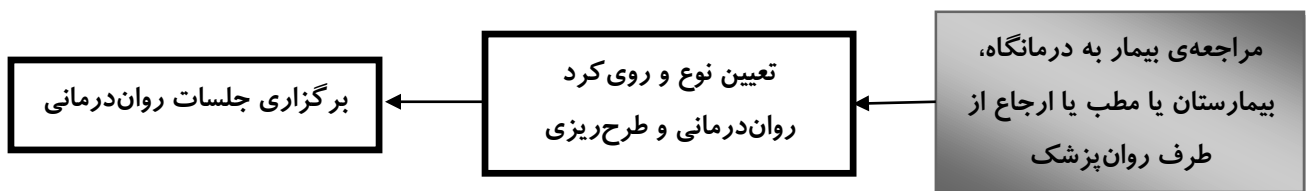
۱. روان‌درمانی روشی درمانی است که در آن افراد متخصص، با کاربرد نظریه‌ها و فنون روان‌درمانی، به درمان اختلالات و مشکلات روان‌پزشکی می‌پردازند.
۲. این خدمت می‌تواند در عرصه‌های بستری (بخش و بیمارستان عمومی یا روان‌پزشکی یا مراکز نگهداری و بازتوانی)، سرپایی یا جامعه‌نگر، در بخش دولتی، عمومی غیردولتی یا خصوصی انجام شود.
۳. میانگین زمان لازم برای انجام این خدمت ۴۵ دقیقه است.
۴. روان‌درمانی در برخی اختلالات و مشکلات، برحسب تشخیص و شدت اختلال یا مشکل بیمار، می‌تواند به عنوان درمان اصلی یا همراه با درمان‌های زیست‌شناختی و دارویی به کار گرفته شود.
 - پژوهش‌های مختلف نشان داده‌اند که در این اختلالات، کاربرد توأمان روان‌درمانی و درمان‌های دارویی یا سایر درمان‌های زیست‌شناختی، در مقایسه با کاربرد هر کدام از آن‌ها به تنهایی، بیش‌ترین اثربخشی را دارد.
۵. در برخی دیگر از مشکلات و اختلالات، روان‌درمانی روش اصلی درمان است. اما در این موارد هم ممکن است درمان‌های

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

- دیگر، مانند درمان‌های دارویی، به عنوان درمان کمکی یا علامتی در کنار روان‌درمانی کاربرد داشته باشند.
۶. در برخی از اختلالات روان‌پزشکی، درمان دارویی و سایر درمان‌های زیست‌شناختی درمان اصلی است. در این موارد، روان‌درمانی‌ها نمی‌توانند جای‌گزین درمان زیست‌شناختی یا دارویی باشند، اما ممکن است به عنوان درمان کمکی یا علامتی در کنار آن‌ها کاربرد داشته باشند.
۷. روان‌درمانی برحسب بیمار، بیماری و شرایط خاص هر کدام ممکن است با استفاده از رویکردهای مختلف انجام شود.
۸. این خدمت شامل انواع روان‌درمانی‌های فردی با رویکردهای مختلف مانند، و نه محدود به، تحلیلی، شناختی، رفتاری، شناختی-رفتاری، حمایتی، هیپنوتراپی و آموزش روانی (psychoeducation) به بیمار و یا والدین او است.
- آموزش روانی والدین با رعایت شرایط رازداری حرفه‌ای و متناسب با سن بیمار، و در بیماران واجد بصیرت مشروط به رضایت آگاهانه‌ی بیمار، و در بیماران فاقد بصیرت با رعایت سایر شرایط و ملاحظات حرفه‌ای انجام می‌شود.

ج) طراحی گام به گام فلوچارت ارائه خدمت:

د) فرد/افراد صاحب صلاحیت جهت تجویز (Order) خدمت مربوطه و استاندارد تجویز:

(با ذکر عنوان دقیق تخصص و در صورت نیاز ذکر سوابق کاری و یا گواهی‌های آموزشی مصوب مورد نیاز. در صورت ذکر

دوره آموزشی باید مدت اعتبار دوره‌های آموزشی تا بازآموزی مجدد قید گردد):

۱. روان‌پزشک
۲. دستیار روان‌پزشکی (منحصراً در مراکز آموزشی دانشگاهی و با نظارت عضو هیأت علمی یا روان‌پزشک دیگر در آن مرکز)

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

هـ) ویژگی های ارائه کننده اصلی صاحب صلاحیت جهت ارائه خدمت مربوطه:

(با ذکر عنوان دقیق تخصص و در صورت نیاز ذکر سوابق کاری و یا گواهی های آموزشی مورد نیاز. در صورت ذکر دوره

آموزشی باید مدت اعتبار دوره های آموزشی تا بازآموزی مجدد قید گردد):

* بر اساس تایید معاونت آموزشی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و انجمن مربوطه دوره آموزشی معتبر تدوین،

تصویب و قابل ارائه می باشد و ارائه دهنده خدمت (پزشک و پرستار) صرفاً پس از گذراندن دوره مذکور اجازه ارائه خدمت

مورد نظر را خواهند داشت.

**ارائه خدمت صرفاً توسط گروه های نامبرده قابل قبول است و در صورت ارائه توسط افرادی غیر از گروه های نامبرده

تخطی از استاندارد خدمت محسوب می شود.

۱. روان پزشک

۲. دستیار روان پزشکی (منحصراً در مراکز آموزشی دانشگاهی و با نظارت عضو هیأت علمی یا روان پزشک دیگر در آن

مرکز)

و) عنوان و سطح تخصص های مورد نیاز (استاندارد) برای سایر اعضای تیم ارائه کننده خدمت:

ردیف	عنوان تخصص	تعداد مورد نیاز به طور استاندارد به ازای ارائه هر خدمت	فرمول محاسباتی تعداد نیروی انسانی مورد نیاز	میزان تحصیلات مورد نیاز	سابقه کار و یا دوره آموزشی مصوب در صورت لزوم	نقش در فرایند ارائه خدمت
۱	—	—	—	—	—	—

ز) استانداردهای فضای فیزیکی و مکان ارائه خدمت: (در صورت نیاز به دو یا چند فضای مجزا با ذکر مبانی محاسباتی

مربوط به جزئیات زیر فضاها بر حسب متر مربع و یا بر حسب بیمار و یا تخت ذکر گردد):

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

۱. این خدمت می‌تواند در عرصه‌های بستری (بخش و بیمارستان عمومی یا روان‌پزشکی یا مراکز نگهداری و بازتوانی) یا سرپایی، در بخش دولتی، عمومی غیردولتی یا خصوصی انجام شود.
۲. انجام این خدمت در شرایط بستری و سرپایی، در فضای خصوصی و به طور انفرادی و بدون حضور افراد دیگر انجام می‌شود.
 - در شرایط بستری و در حالی که بیمار در خروج از تخت و رفتن به اتاق خصوصی برای مصاحبه مشکل دارد، این خدمت می‌تواند بر بستر بیمار ارایه شود.
۳. در شرایط ارایه‌ی خدمت در عرصه‌ی روان‌پزشکی جامعه‌نگر، و با لحاظ کردن استانداردهای ارایه‌ی خدمت در این شرایط، ممکن است بر حسب مورد، این خدمت در منزل، مدرسه، محل کار بیمار یا مکان‌های دیگر انجام شود.

ح) تجهیزات پزشکی سرمایه ای (و یا اقلام اداری) اداری و به ازای هر خدمت: (ذکر مبانی محاسباتی تجهیزات مورد نیاز بر حسب بیمار و یا تخت):

ردیف	عنوان تجهیزات	انواع مارک‌های واجد شرایط	شناسه فنی	کاربرد در فرایند ارائه خدمت	متوسط عمر مفید تجهیزات	تعداد خدمات قابل ارائه در واحد زمان	متوسط زمان کاربری به ازای هر خدمت	امکان استفاده همزمان جهت ارائه خدمات مشابه و یا سایر خدمات
۱								

ط) داروها، مواد و لوازم مصرفی پزشکی جهت ارائه هر خدمت:

ردیف	اقلام مصرفی مورد نیاز	میزان مصرف (تعداد یا نسبت)	مدل / مارک‌های واجد شرایط (تولید داخل و خارج)
۱			

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

ی) عنوان خدمات درمانی و تشخیصی و تصویری جهت ارائه هر واحد خدمت: (به تفکیک قبل، بعد و حین ارائه

خدمت مربوطه در قالب تائید شواهد جهت تجویز خدمت و یا پایش نتایج اقدامات):

ردیف	عنوان خدمت پاراکنلیکی	تخصص صاحب صلاحیت جهت تجویز	شناسه فنی خدمات	تعداد مورد نیاز	قبل، حین و یا بعد از ارائه خدمت (با ذکر بستری و یا سرپایی بودن)
۱	—	—	—	—	—

ک) ویزیت یا مشاوره های لازم جهت هر واحد خدمت: (سرپایی و بستری):

ردیف	نوع ویزیت/مشاوره تخصصی مورد نیاز	تعداد	سرپایی/ بستری
۱			

۱. ممکن است ضرورت داشته باشد که به طور همزمان و در کنار روان‌درمانی فردی، نوع دیگری از خدمت یا درمان، مانند مصاحبه و معاینه‌ی تشخیصی روان‌پزشکی، گروه‌درمانی، زوج‌درمانی، درمان زناشویی، سکس‌تراپی و خانواده‌درمانی نیز برای بیمار انجام شود، بنابراین:

- در صورت نیاز به انجام دیگر خدمات ذکر شده در کتاب ارزش نسبی، مانند مصاحبه و معاینه‌ی تشخیصی روان‌پزشکی (کد ۹۰۰۰۴۵) یا گروه‌درمانی (کد ۹۰۰۰۹۶) یا خانواده‌درمانی، زوج‌درمانی، درمان زناشویی و سکس‌تراپی (کدهای ۹۰۰۰۹۱ و ۹۰۰۰۹۳)، می‌توان آن‌ها را، با رعایت استانداردها و شرایط و زمان هر کدام، در همان روز به طور جداگانه و در کنار این خدمت انجام داد و گزارش کرد.

۲. ممکن است انجام ویزیت‌های سرپایی یا بستری برای بیمارانی که برای آنان روان‌درمانی انجام می‌شود به صورت دوره‌ای ضرورت داشته باشد که فواصل این ویزیت‌ها با توجه به شرایط هر بیمار توسط روان‌پزشک تعیین می‌شود، بنابراین:

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

- در روز انجام این خدمت، می‌توان ویزیت سرپایی یا ویزیت روزانه‌ی بستری یا مشاوره‌ی روان‌پزشکی برای بیماران بستری (کد ۹۰۰۰۴۶) را، با رعایت استانداردها و شرایط و زمان هر کدام، به طور مستقل و در کنار این خدمت گزارش کرد.

(ل) اندیکاسیون های دقیق جهت تجویز خدمت: (ذکر جزئیات مربوط به ضوابط پاراکلینیکی و بالینی مبتنی بر شواهد و نیز تعداد مواردی که ارائه این خدمت در یک بیمار، اندیکاسون دارد):

۱. پژوهش‌های فراوان اثربخشی روان‌درمانی را در انواع مشکلات و اختلالات روان‌پزشکی، به عنوان درمان اصلی، یا درمان همراه یا کمکی، نشان داده‌اند.
۲. روان‌درمانی‌ها در اختلالات و مشکلات روان‌پزشکی زیر کاربرد دارند:
 - اختلالات رشدی عصبی.
 - طیف اسکیزوفرنی و سایر اختلالات روان‌پریشانه.
 - اختلال دوقطبی و اختلالات مرتبط.
 - اختلالات افسردگی.
 - اختلالات اضطرابی.
 - اختلال وسواسی-جبری و اختلالات مرتبط.
 - اختلالات مرتبط با تروما و عوامل استرس‌زا.
 - اختلالات تجزیه‌ای.
 - اختلال علایم جسمی و اختلالات مرتبط.
 - اختلالات تغذیه و خوردن.
 - اختلالات دفعی.
 - اختلال خواب-بیداری.

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

- کژکاری‌های جنسی و اختلالات عملکرد جنسی.
- نارضایتی جنسی
- اختلالات کنترل تکانه، رفتارهای ایزدایی و سلوک.
- اختلالات اعتیادی و مرتبط با مواد.
- اختلالات عصب‌شناختی مرتبط با روان‌پزشکی.
- اختلالات شخصیت.
- اختلالات پارافیلیک.
- سایر اختلالات روان‌پزشکی و شرایطی که ممکن است کانون توجه بالینی قرار گیرند، مانند:
 - مشکلات ارتباطی.
 - مشکلات مرتبط با مسایل تربیتی خانواده.
 - سایر مشکلات مرتبط با گروه حمایتی اصلی.
 - سوءرفتار و غفلت.
 - کودک‌آزاری و غفلت از کودک.
 - بدرفتاری، غفلت و خشونت خانگی.
 - بدرفتاری بین‌فردی.
 - مشکلات تحصیلی و شغلی.
 - سایر مشکلات مرتبط با شرایط اجتماعی، تبهکاری و رفتارهای ضداجتماعی.
- بحران‌های بین‌فردی.
- بحران‌های فردی و اورژانس‌ها (مثل خودکشی یا آسیب زدن به خود یا دیگران).
- حوادث و بلایای طبیعی، جنگ و مانند آن.

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

(م دامنه نتایج مورد انتظار، در صورت رعایت اندیکاسیون های مذکور: (ذکر دقیق جزئیات مربوط به علائم پاراکلینیکی و بالینی بیماران و مبتنی بر شواهد):

مطالعات مختلف اثربخشی و هزینه- اثربخشی روان درمانی را در اختلالات و مشکلات روان پزشکی، به عنوان درمان اصلی یا درمان هم‌زمان، نشان داده‌اند، از جمله:

- نتایج ۱۵۶ متآنالیز در مورد اثربخشی روان‌درمانی نشان داده است که اندازه‌ی اثر (effect size) این درمان از بسیاری از مداخلات پزشکی دیگر که به خوبی شناخته شده‌اند، مانند جراحی بای‌پس عروق قلب، بالاتر است.

Reference:

Lucas Torres, Stephen M. Saunders. Evaluation of psychotherapy. In Benjamin J. Sadock, Virginia A. Sadock, Virginia A. Sadock. 2009, Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry (pp.2957- 2964). Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins.

(ن شواهد علمی در خصوص کنتراندیکاسیون های دقیق خدمت (ذکر جزئیات مربوط به ضوابط پاراکلینیکی و بالینی و مبتنی بر شواهد):

هیچ کنتراندیکاسیونی ندارد.

(س) مدت زمان ارائه هر واحد خدمت:

- زمان لازم برای انجام این خدمت، به طور متوسط، ۴۵ دقیقه است.
- طول مدت درمان و همین‌طور فاصله‌ی بین جلسات برای هر بیمار، بر اساس شرایط او، نوع اختلال و همچنین نوع روان‌درمانی به کاررفته، متفاوت است و توسط روان‌پزشک تعیین می‌شود.

ردیف	عنوان تخصص	میزان تحصیلات	مدت زمان مشارکت در فرایند ارائه خدمت	نوع مشارکت در قبل، حین و بعد از ارائه خدمت
۱	روان‌پزشک یا دستیار	دکتری تخصصی پزشکی و	بیش از ۳۰ دقیقه	انجام‌دهنده

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

		تخصص روان پزشکی (دستیاری تخصصی روان پزشکی)	تخصصی روان پزشکی	
--	--	--	------------------	--

ع) مدت اقامت در بخش های مختلف بستری جهت ارائه هر بار خدمت مربوطه: (مبتنی بر شواهد):

مدت اقامت بیمار در بخش های بستری بر اساس شرایط هر بیمار به طور انفرادی برای او تعیین می شود و مستقل از برنامه ی روان درمانی او است.

ف) چه خدمات جایگزینی (آلترناتیو) برای خدمت مورد بررسی، در کشورمان وجود دارد:

- در برخی اختلالات و مشکلات، برحسب تشخیص و شدت اختلال یا مشکل بیمار، و بر اساس تشخیص روان پزشکی و انتخاب بیمار، روان درمانی، یا درمان های زیست شناختی و دارویی می توانند به عنوان درمان اصلی به کار گرفته شود.
 - پژوهش های مختلف نشان داده اند که در این اختلالات، کاربرد توأمان روان درمانی با درمان های دارویی یا سایر درمان های زیست شناختی، در مقایسه با کاربرد هر کدام از آنها به تنهایی، بیشترین اثربخشی را دارد.
- در برخی دیگر از مشکلات و اختلالات روان درمانی روش اصلی درمان است. در این موارد درمان های دیگر، مانند درمان های دارویی، نمی تواند جایگزین روان درمانی شود، اما ممکن است به عنوان درمان کمکی یا علامتی در کنار روان درمانی کاربرد داشته باشند.
- در برخی از اختلالات روان پزشکی، درمان دارویی و سایر درمان های زیست شناختی درمان اصلی است. در این موارد، روان درمانی ها نمی توانند جایگزین درمان زیست شناختی یا دارویی باشند، اما ممکن است به عنوان درمان کمکی یا علامتی در کنار آن درمان ها کاربرد داشته باشند.

معاونت درمان

کارگروه تدوین شناسنامه و استاندارد خدمات

در نهایت، اولویت خدمت با توجه به سایر جایگزین ها، چگونه می باشد؟ (با ذکر مزایا و معایب مذکور از دیدگاه بیماران (End User) و دیدگاه حاکمیتی نظام سلامت):

پژوهش‌های مختلف نشان داده‌اند که در مواردی که روان‌درمانی و درمان‌های زیست‌شناختی می‌توانند به عنوان درمان اصلی آلترناتیو هم به کار روند، کاربرد توأمان روان‌درمانی و درمان‌های دارویی یا سایر درمان‌های زیست‌شناختی، در مقایسه با کاربرد هر کدام از آن‌ها به تنهایی، بیش‌ترین اثربخشی را دارد.